

SPIS TREŚCI

O Autorach.....	5
Wykaz skrótów	25
Słowo wstępne.....	33

Dział pierwszy CZĘŚĆ OGÓLNA PRAWA PRACY

Rozdział I

Pojęcie, systematyka i zakres przedmiotowy prawa pracy.....	37
1. Definicja i systematyka prawa pracy.....	37
2. Zatrudnienie niepracownicze.....	41
Literatura.....	47

Rozdział II

Funkcje prawa pracy	50
1. Charakterystyka funkcji prawa pracy.....	50
2. Funkcja ochronna prawa pracy.....	51
3. Funkcja organizatorska prawa pracy.....	52
4. Funkcja ireniczna prawa pracy.....	54
5. Funkcja rozdzielcza prawa pracy	56
Literatura.....	57

Rozdział III

Zasady prawa pracy	59
1. Pojęcie i znaczenie zasad prawa pracy w doktrynie polskiego prawa pracy....	59
2. Systematyzacja zasad prawa pracy.....	61
3. Funkcje zasad prawa pracy	64

4. Charakterystyka określonych w kodeksie pracy podstawowych zasad prawa pracy.....	66
4.1. Zasada prawa do pracy i wolności pracy.....	66
4.2. Zasada swobody nawiązywania stosunku pracy i ustalania jego treści ...	71
4.3. Zasada poszanowania przez pracodawcę godności i innych dóbr osobistych pracownika	73
4.4. Zasada równego traktowania pracowników i niedyskryminacji w zatrudnieniu	76
4.5. Zasada prawa do godziwego wynagrodzenia za pracę.....	79
4.6. Zasada prawa do wypoczynku	83
4.7. Zasada zapewniania przez pracodawcę bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.....	86
4.8. Zasada zaspokajania bytowych, socjalnych i kulturalnych potrzeb pracowników	88
4.9. Zasada ułatwiania pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych	90
4.10. Tak zwana zasada uprzywilejowania pracownika.....	91
4.11. Podstawowe zasady dotyczące zbiorowego prawa pracy.....	96
Literatura.....	97

Rozdział IV

Równe traktowanie w zatrudnieniu	100
1. Pojęcie równego traktowania	100
2. Zasada równego traktowania w zatrudnieniu	103
3. Formy dyskryminacji.....	103
4. Zakaz dyskryminacji w rekrutacji i zwalnianiu	104
5. Molestowanie i molestowanie seksualne	105
6. Uzasadnione różnicowanie.....	107
7. Konsekwencje naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu	108
Literatura.....	110

Rozdział V

Źródła prawa pracy	112
1. Pojęcie i hierarchia źródeł prawa pracy	112
2. Powszechne źródła prawa pracy.....	115
2.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.....	115
2.2. Ustawy	116
2.3. Rozporządzenia.....	120
3. Swoiste źródła prawa pracy.....	121
3.1. Układy zbiorowe pracy	121
3.1.1. Charakter prawny układów zbiorowych pracy.....	121
3.1.2. Zakres podmiotowy układów zbiorowych pracy	122

3.1.3. Zakres przedmiotowy układów zbiorowych pracy	124
3.1.4. Tryb zawierania układów zbiorowych pracy	127
3.1.5. Rejestracja układów zbiorowych pracy	129
3.1.6. Wejście w życie układów zbiorowych pracy	131
3.1.7. Przekształcenia układów zbiorowych pracy	132
3.1.8. Rozwiązanie układów zbiorowych pracy	133
3.1.9. Ponadzakładowe układy zbiorowe pracy	135
3.1.10. Zakładowe układy zbiorowe pracy	137
3.2. Porozumienia o stosowaniu układu zbiorowego pracy	140
3.3. Porozumienia w związku z przejściem zakładu pracy na nowego pracodawcę	140
3.4. Porozumienia o zawieszeniu przepisów prawa pracy	142
3.5. Porozumienia o stosowaniu mniej korzystnych warunków zatrudnienia	143
3.6. Porozumienia w sprawie telepracy	144
3.7. Porozumienia społeczne	144
4. Regulaminy	146
4.1. Uwagi wprowadzające	146
4.2. Regulamin wynagradzania	146
4.3. Regulamin pracy	150
4.4. Inne regulaminy	153
5. Statuty	153
6. Międzynarodowe prawo pracy	155
6.1. Zagadnienia wstępne	155
6.2. Międzynarodowe prawo pracy	156
6.3. Prawo pracy Rady Europy	159
6.4. Akty prawne wydane w ramach Unii Europejskiej i ich moc oddziaływania	161
6.5. Europejskie prawo pracy	163
Literatura	168

Dział drugi

INDYWIDUALNE PRAWO PRACY

Rozdział VI

Stosunek pracy	175
1. Pojęcie i charakter stosunku pracy	175
1.1. Świadczenie pracy a podstawa prawna zatrudnienia	175
1.2. Podstawy nawiązania stosunku pracy	177
1.3. Rodzaje stosunków pracy	177

1.4. Treść stosunku pracy.....	179
1.5. Charakterystyka stosunku pracy	181
2. Podmioty stosunku pracy	186
2.1. Pracownik.....	186
2.1.1. Pojęcie pracownika.....	186
2.1.2. Zdolność do bycia pracownikiem	188
2.1.3. Zdolność do dokonywania czynności prawnych z zakresu stosunku pracy	189
2.2. Pracodawca.....	190
2.2.1. Pojęcie pracodawcy	190
2.2.2. Jednostka organizacyjna jako pracodawca.....	192
2.2.3. Osoba fizyczna jako pracodawca	194
2.2.4. Dokonywanie czynności z zakresu stosunku pracy przez pracodawcę	195
Literatura.....	196

Rozdział VII

Umowa o pracę	198
1. Rekrutacja wewnętrzna i zewnętrzna	198
2. Ochrona danych osobowych kandydatów do pracy oraz pracowników.....	199
3. Rodzaje umów o pracę.....	201
3.1. Umowa na okres próbny.....	201
3.2. Umowa na czas określony	202
3.3. Umowa na czas wykonywania określonej pracy.....	203
3.4. Umowa o pracę na czas nieokreślony	204
4. Telepraca	204
5. Treść umowy o pracę	206
Literatura.....	207

Rozdział VIII

Przekształcenia zobowiązaniowego stosunku pracy	210
1. Pojęcie zmiany stosunku pracy	210
2. Porozumienie zmieniające	213
3. Wypowiedzenie zmieniające warunki umowy o pracę.....	215
4. Powierzenie pracownikowi innej pracy	225
5. Tymczasowa zmiana warunków umowy o pracę wynikająca ze szczególnych regulacji prawnych	228
Literatura.....	230

Rozdział IX

Ustanie stosunku pracy	231
1. Uwagi wprowadzające	231
2. Porozumienie stron.....	232

3. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę	235
3.1. Powszechna ochrona trwałości stosunku pracy	235
3.2. Konsultacja zamiaru wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieokreślony z zakładową organizacją związkową.....	236
3.3. Konsultacja z zakładową organizacją związkową zamiaru rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	247
3.4. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy.....	248
3.5. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę z uwagi na sytuację osobistą lub rodzinną pracownika.....	249
3.5.1. Ochrona stosunku pracy w okresie przedemerytalnym	249
3.5.2. Ochrona stosunku pracy w okresie usprawiedliwionej nieobecności.....	252
3.5.3. Ochrona stosunku pracy z kobietą w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego.....	253
3.6. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę z uwagi na pełnioną funkcję	254
3.6.1. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy pracowników pełniących funkcje związkowe	254
3.6.2. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy członków rady pracowników	265
3.6.3. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy społecznego inspektora pracy	265
4. Rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem.....	266
4.1. Wypowiedzenie umowy o pracę jako jednostronne oświadczenie woli	266
4.2. Zakres zastosowania wypowiedzenia jako sposobu rozwiązania umowy o pracę	269
4.3. Wymogi formalne.....	270
4.4. Okresy wypowiedzenia umowy o pracę	275
4.5. Skrócenie okresu wypowiedzenia	280
4.6. Zwolnienie na poszukiwanie pracy.....	282
5. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia	283
5.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę	284
5.1.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę z przyczyn zawinionych przez pracownika	284
5.1.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę z przyczyn niezawinionych przez pracownika	291
5.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika	294
5.2.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z przyczyn niezawinionych przez pracodawcę	294

5.2.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z przyczyn zawinionych	295
6. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę	296
6.1. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem	296
6.2. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę	302
6.3. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia dokonanego przez pracownika	304
7. Pozostałe przypadki rozwiązania umowy o pracę przez pracownika	305
7.1. Rozwiązanie umowy o pracę w związku z przywróceniem do pracy	305
7.2. Rozwiązanie umowy o pracę w związku z przejęciem pracownika przez nowego pracodawcę	306
8. Szczególne przepisy o rozwiązywaniu umów	306
8.1. Ograniczenie ochrony trwałości stosunku pracy	310
8.2. Prawo do odprawy	310
8.3. Roszczenie o ponowne zatrudnienie	311
8.4. Zwolnienie indywidualne	311
9. Wygaśnięcie umowy o pracę	312
9.1. Śmierć pracownika	312
9.2. Śmierć pracodawcy	313
9.3. Nieobecność pracownika w pracy spowodowana tymczasowym aresztowaniem	319
9.4. Roszczenia w związku z wygaśnięciem stosunku pracy	320
9.5. Pozostałe przypadki wygaśnięcia stosunku pracy	320
Literatura	321

Rozdział X

Przejście zakładu pracy na innego pracodawcę	323
1. Pojęcie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę	323
2. Sukcesja zobowiązań	325
3. Negocjacje z przedstawicielstwem pracowników oraz obowiązek informacyjny w przypadku braku związków zawodowych	328
4. Uprawnienia pracowników	331
Literatura	334

Rozdział XI

Zatrudnianie pracowników tymczasowych	335
1. Uwagi wprowadzające	335
2. Ograniczenia w zakresie pracy tymczasowej	337
2.1. Ograniczenia przedmiotowe	337
2.2. Ograniczenie czasu trwania pracy tymczasowej	338

2.3. Ograniczenia podmiotowe	340
2.3.1. Pracodawca użytkownik	340
2.3.2. Agencja pracy tymczasowej	340
3. Zawarcie i treść umowy o pracę tymczasową	341
4. Osłabienie ochrony stabilności stosunków pracy pracowników tymczasowych	344
5. Ochrona pracownika tymczasowego przed dyskryminacją	345
6. Urlop wypoczynkowy pracownika tymczasowego	346
Literatura	348

Rozdział XII

Pozaumowne stosunki pracy	349
1. Pojęcie i charakterystyka pozaumownych stosunków pracy	349
2. Wybór	351
3. Mianowanie	354
4. Powołanie	360
Literatura	365

Rozdział XIII

Prawa i obowiązki stron stosunku pracy	367
1. Uwagi wprowadzające	367
2. Obowiązki pracodawcy	369
2.1. Obowiązek informacyjny	369
2.2. Obowiązek prawidłowego organizowania pracy	373
2.3. Obowiązek przeciwdziałania dyskryminacji	374
2.4. Obowiązek zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy	375
2.5. Obowiązek terminowego i prawidłowego wypłacania wynagrodzenia	375
2.6. Obowiązek ułatwiania podnoszenia kwalifikacji zawodowych	376
2.7. Obowiązek stwarzania warunków sprzyjających przystosowaniu się do należytego wykonywania pracy	378
2.8. Obowiązek zaspokajania potrzeb socjalnych pracowników	378
2.9. Obowiązek stosowania obiektywnych i sprawiedliwych kryteriów oceny pracowników	382
2.10. Obowiązek prowadzenia dokumentacji i akt osobowych pracowników	383
2.11. Obowiązek wpływania na kształtowanie w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego	388
2.12. Obowiązek przeciwdziałania mobbingowi	389
2.13. Obowiązek wydania świadectwa pracy	394
2.13.1. Treść świadectwa pracy	395
2.13.2. Fikcje prawne w świadectwie pracy	397
2.13.3. Procedura sprostowania świadectwa pracy	398

3. Roszczenie odszkodowawcze	399
4. Obowiązki pracownika	401
4.1. Obowiązek sumiennego i starannego wykonywania pracy	401
4.2. Obowiązek stosowania się do poleceń przełożonych	402
4.3. Obowiązki porządkowe pracownika	404
4.4. Obowiązek dbałości o dobro zakładu pracy	405
4.5. Obowiązek przestrzegania tajemnicy	407
4.6. Obowiązek przestrzegania zasad współżycia społecznego	408
Literatura	409

Rozdział XIV

Ochrona danych osobowych	411
1. Uwagi ogólne	411
2. Podstawowe pojęcia z zakresu ochrony danych osobowych	415
3. Zasady ogólne przetwarzania danych osobowych pracowników	417
4. Podstawy prawne przetwarzania danych osobowych	418
5. Monitoring w przepisach kodeksu pracy	422
5.1. Monitoring wizyjny	422
5.2. Monitoring służbowej poczty elektronicznej	425
5.3. Inne formy monitoringu	426
6. Regulacje dotyczące przetwarzania danych osobowych w ustawie o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia 2016/679	427
Literatura	428

Rozdział XV

Zakaz konkurencji	430
1. Zasady ogólne	430
2. Ograniczenia prowadzenia działalności konkurencyjnej przy braku umowy o zakazie konkurencji	432
3. Umowa o zakazie konkurencji w trakcie trwania stosunku pracy	433
4. Umowa o zakazie konkurencji po zakończeniu stosunku pracy	434
Literatura	437

Rozdział XVI

Wynagrodzenie za pracę	439
1. Prawne podstawy ustalania wynagradzania pracowników	439
2. Wynagrodzenie za pracę w regulacjach Unii Europejskiej	445
3. Zakaz dyskryminacji w wynagrodzeniu	446
4. Ochrona wynagrodzenia za pracę	450
4.1. Zasady dokonywania wypłaty	451
4.2. Ograniczenia w dokonywaniu potrąceń	452
5. Świadczenia w przypadku niewykonywania pracy	453

6. Świadczenia przysługujące pracownikowi w związku z zakończeniem stosunku pracy.....	456
7. Ochrona roszczeń pracowników w przypadku niewypłacalności pracodawcy.....	460
Literatura.....	461

Rozdział XVII

Czas pracy	464
1. Pojęcie czasu pracy.....	464
2. Wymiar czasu pracy.....	466
3. Okres odpoczynku.....	466
4. Systemy czasu pracy.....	468
5. Praca w godzinach nadliczbowych.....	473
6. Dyżur.....	478
7. Czas pracy kierowników.....	479
8. Praca w porze nocnej.....	480
9. Praca w niedziele i święta.....	482
Literatura.....	483

Rozdział XVIII

Urlopy pracownicze	485
1. Urlopy wypoczynkowe.....	485
1.1. Elementy konstytutywne pojęcia „urlop wypoczynkowy”.....	485
1.2. Nabycie prawa do urlopu.....	486
1.3. Wymiar urlopu wypoczynkowego.....	487
1.4. Zasady udzielania urlopu.....	489
1.5. Przesunięcie urlopu w nieprzewidzianych przypadkach.....	491
1.6. Urlop proporcjonalny.....	493
1.7. Urlop na żądanie.....	494
1.8. Rozwiązanie umowy o pracę a prawo do urlopu wypoczynkowego.....	495
2. Urlopy bezpłatne.....	496
3. Zwolnienia okolicznościowe.....	497
Literatura.....	499

Rozdział XIX

Odpowiedzialność porządkowa i dyscyplinarna pracowników	500
1. Odpowiedzialność porządkowa.....	500
1.1. Charakter prawny i przesłanki odpowiedzialności porządkowej.....	500
1.2. Katalog kar porządkowych i przewinienia porządkowe.....	501
1.3. Procedura nakładania kar porządkowych.....	503
1.4. Tryb odwoławczy.....	506
2. Odpowiedzialność dyscyplinarna.....	509
Literatura.....	509

Rozdział XX

Odpowiedzialność materialna pracowników	511
1. Charakter prawny i przesłanki odpowiedzialności materialnej pracowników.....	511
2. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika nieumyślnie.....	515
3. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika umyślnie.....	517
4. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej.....	518
5. Odpowiedzialność za mienie powierzone	519
5.1. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika w mieniu powierzonym.....	519
5.2. Złagodzenie zasad odpowiedzialności za mienie powierzone.....	523
5.3. Wspólna odpowiedzialność pracowników za mienie powierzone.....	525
6. Przedawnienie roszczeń	527
Literatura.....	527

Rozdział XXI

Powszechna ochrona pracy.....	529
1. Uwagi wprowadzające	529
2. Podstawowe obowiązki pracodawcy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.....	530
2.1. Odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy	531
2.2. Obowiązek współdziałania z innymi pracodawcami.....	532
2.3. Obowiązek szkolenia pracowników.....	532
2.4. Obowiązek pracodawcy zaznajamiania pracowników z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.....	535
2.5. Obowiązki pracodawcy z zakresu profilaktycznej ochrony zdrowia pracowników.....	535
2.5.1. Obowiązek informowania o ryzyku zawodowym.....	535
2.5.2. Obowiązek pracodawcy zapobiegania chorobom zawodowym i innym chorobom związanym z wykonywaną pracą	537
2.5.3. Obowiązek przeprowadzania profilaktycznych badań lekarskich.....	537
2.6. Obowiązek zapewnienia pracownikom profilaktycznych posiłków i napojów.....	538
2.7. Obowiązek zapewnienia pracownikom odpowiednich urządzeń sanitarno-higienicznych oraz dostarczenia niezbędnych środków higieny osobistej.....	539
2.8. Pozostałe obowiązki pracodawcy.....	540
3. Prawa i obowiązki pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.....	541

3.1. Prawo do powstrzymania się od wykonywania pracy	541
3.2. Obowiązek przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy	542
4. Organy ochrony pracy	543
4.1. Służba bezpieczeństwa i higieny pracy	543
4.2. Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy	545
4.3. Konsultacje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	546
5. Odszkodowanie za przedmioty utracone lub uszkodzone w związku z wypadkiem przy pracy	548
6. Świadczenia uzupełniające od pracodawcy	549
Literatura	550

Rozdział XXII

Ochrona rodzielielstwa	552
1. Uwagi wprowadzające	552
2. Zasady zatrudniania pracownic w okresie ciąży	554
3. Urlopy związane z wychowywaniem dzieci	557
4. Uprawnienia pracowników wychowujących dzieci	561
5. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy	564
Literatura	566

Rozdział XXIII

Zatrudnianie i ochrona pracy młodocianych i dzieci	567
1. Zatrudnianie młodocianych	567
1.1. Uwagi wprowadzające	567
1.2. Umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego	570
1.3. Ochrona zdrowia pracownika młodocianego	575
1.4. Zatrudnianie młodocianych na podstawie umowy o pracę przy wykonywaniu lekkich prac	577
2. Zatrudnianie dzieci do 16. roku życia	579
Literatura	583

Rozdział XXIV

Odpowiedzialność za wykroczenia przeciwko prawom pracownika	584
Literatura	588

